

บทที่ 3

แนวทางในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรที่เน้นนโยบายสำคัญในการจัดการศึกษาของชาติ เป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและสถานศึกษาเป็นผู้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รวมทั้งให้ทุกส่วนทุกหน่วยงานในสังคมได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สามารถตัดสินใจดำเนินการในส่วนที่รับผิดชอบอย่างอิสระ สถานศึกษาทุกแห่งจึงจำเป็นต้องมีหลักสูตรสถานศึกษาของตนเอง ซึ่งประกอบด้วย การเรียนรู้และมวลประสบการณ์อื่น ๆ ที่สถานศึกษาแต่ละแห่งวางแผนเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยจะต้องจัดทำสาระการเรียนรู้ทั้งรายวิชาที่เป็นพื้นฐานและรายวิชาที่ต้องการเรียนเพิ่มเติมเป็นรายภาคหรือรายปี จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียนและกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์จากมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หลักสูตรสถานศึกษานั้นสถานศึกษาควรให้ท้องถิ่น อันได้แก่ ครอบครัวยุชน วัฒนธรรม หน่วยงานต่าง ๆ ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดทำหลักสูตร เพราะสถานศึกษาเป็นชุมชนของการแสวงหาความรู้ เพื่อให้เกิดผลตามจุดหมายของหลักสูตร 2 ประการคือ

1. พัฒนาให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนานและความเพลิดเพลินในการเรียนรู้ เป็นวิธีสร้างกำลังใจและเร้าใจให้เกิดความก้าวหน้าแก่ผู้เรียนให้ได้มากที่สุด มีความรู้สูงสุด สร้างความเข้มแข็ง ความสนใจ ประสบการณ์ พัฒนาความมั่นใจ ให้เรียนอย่างอิสระและร่วมใจกัน ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญ ๆ อ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น มีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล

2. ส่งเสริมการพัฒนาด้านจิตวิญญาณ จริยธรรม สังคมและวัฒนธรรม การจำแนกระหว่างถูกและผิด เข้าใจและศรัทธาในความเชื่อของคน ความเชื่อและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน พัฒนาหลักคุณธรรม ช่วยให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ สามารถช่วยพัฒนาสังคมให้เป็นธรรมขึ้น มีความเสมอภาค สร้างผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเป็นผู้บริโภคที่ตัดสินใจแบบมีข้อมูล

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จะต้องสนองตอบต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและเปลี่ยนไปตามธรรมชาติของการศึกษา และครูผู้สอนต้องปรับปรุงกระบวนการสอน และประเมินกระบวนการสอนของตน เพื่อให้สนองตอบต่อความต้องการของผู้เรียนและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

เป็นกระบวนการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด โดยมุ่งหวังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกิดประสิทธิผลแก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ และทุกสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นระดับใดจะต้องมีหลักสูตรประจำสถานศึกษาของตน จึงเรียกชื่อเหมือนกันทั้งหมดว่า "หลักสูตรสถานศึกษา" แต่อาจจะมีเนื้อหาสาระที่แตกต่างกันไปบ้างตามสภาพของท้องถิ่นแต่ละแห่งตามที่ทางกระทรวงกำหนดให้ไว้ 30 %

ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ครูหรือผู้พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาศึกษาข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

1. นโยบายการศึกษา/แผนแม่บท/วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา เพื่อใช้ในการกำหนดจุดหมายของหลักสูตรสถานศึกษา
2. มาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ของกลุ่มสาระต่าง ๆ มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น
3. ความต้องการของท้องถิ่น/ชุมชน/ผู้ปกครอง/ผู้เรียน/อาชีพของคนในท้องถิ่น
4. ลักษณะธรรมชาติของเนื้อหาสาระแต่ละกลุ่มสาระ รวมทั้งความคาดหวังให้ผู้เรียนต้องมีความรู้ ทักษะกระบวนการและคุณธรรมจริยธรรม
5. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระ
6. ขอบข่ายสาระการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระ
7. โครงสร้างเวลาเรียนสำหรับช่วงชั้นที่ 1-3 และจำนวนหน่วยกิตสำหรับช่วงชั้นที่ 4
8. ความพร้อมของสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ เช่น บุคลากร เอกสาร การบริการด้านทรัพยากรการศึกษา การอำนวยความสะดวกต่าง ๆ การได้รับความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

องค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษามีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

1. ทิศทางและเป้าหมายของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้อง

กำหนดเป้าหมายของการจัดการศึกษา เพื่อมุ่งให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวเด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ แสดงให้เห็นจุดเน้นของพฤติกรรมและผลการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนเมื่อจบหลักสูตร และต้องสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 มาตรา 23 และสัมพันธ์กับแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาและความต้องการของชุมชน ท้องถิ่นที่ผู้เรียนอาศัยอยู่ สิ่งเหล่านี้ควรกำหนดเป้าหมายไว้ให้ชัดเจน

2. จุดหมายของหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาจะต้องกำหนดจุดหมายของหลักสูตร เพื่อบ่งบอกคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญาจิตใจและสังคม มีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ สามารถพึ่งตนเองได้และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้จุดหมายของหลักสูตรสถานศึกษา ต้องสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของชุมชน ครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ส่งเสริมพัฒนาการด้านจิตวิญญาณ จริยธรรม สังคม วัฒนธรรม ให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ มีประสบการณ์ชีวิตที่ดีงาม และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

3. โครงสร้างของหลักสูตร หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีรายละเอียดโครงสร้างดังนี้

3.1 ระดับช่วงชั้น กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียน ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

3.2 สารการเรียนรู้

- 1) ภาษาไทย
- 2) คณิตศาสตร์
- 3) วิทยาศาสตร์
- 4) สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- 5) สุขศึกษาและพลศึกษา
- 6) ศิลปะ
- 7) การงานอาชีพและเทคโนโลยี
- 8) ภาษาต่างประเทศ

สาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มนี้เป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ โดยอาจจัดเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก ประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างพื้นฐานการคิดและเป็นกลุ่บทุ้ในการแก้ปัญหา และวิกฤตของชาติ กลุ่มที่สองประกอบด้วย สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ เป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์ สำหรับกลุ่มภาษาต่างประเทศนั้น กำหนดให้เรียนภาษาอังกฤษทุกช่วงชั้น ส่วนภาษาต่างประเทศอื่น ๆ สามารถเลือกจัดการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม

3.3 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพมุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม ผู้เรียนได้เลือกกิจกรรมด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจ การพัฒนาที่สำคัญได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ปฏิภาณและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว และกิจกรรมนักเรียน

3.4 มาตรฐานการเรียนรู้ เป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ มี 2 ลักษณะคือ มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

3.5 เวลาเรียน

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3	มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800-1,000 ชั่วโมง เฉลี่ยวันละ 4-5 ชั่วโมง
ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6	มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800-1,000 ชั่วโมง เฉลี่ยวันละ 4-5 ชั่วโมง
ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3	มีเวลาเรียนประมาณปีละ 1,000-1,200 ชั่วโมง เฉลี่ยวันละ 5-6 ชั่วโมง
ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6	มีเวลาเรียนประมาณปีละ 1,000-1,200 ชั่วโมง เฉลี่ยวันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง

การดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานั้น สามารถดำเนินการได้ตามแนวคิดของผู้พัฒนาหลักสูตรแต่ละคน แต่ในที่นี้ผู้เขียนจะขอเสนอวิธีการดำเนินการพัฒนาเพื่อให้เข้าใจง่าย ๆ ดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้น คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โครงสร้างเวลา และการจัดการเรียนรู้ จากหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรทุกเล่มเพื่อให้เข้าใจประเด็นต่าง ๆ ของหัวข้อดังกล่าวให้ต้องแท้ นอกจากนี้ควรศึกษาบริบทต่าง ๆ ที่แวดล้อมสถานศึกษา ความพร้อมของสถานศึกษา อีกทั้งความร่วมมือของหน่วยงานหรือบุคคลอื่นภายนอกสถานศึกษาอีกด้วย

2. กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย/จุดหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

วิสัยทัศน์ หมายถึง เจตนารมณ์ อุดมการณ์ หลักการ ความเชื่ออนาคตที่พึงประสงค์ที่จะสามารถสร้างศรัทธาและจุดประกายความคิด ในการสร้างวิสัยทัศน์ สถานศึกษาควรมีข้อมูลพร้อม ทั้งด้านสังคม วัฒนธรรมและปรัชญา จะช่วยกำหนดทิศทางของโรงเรียนได้สอดคล้องกับความต้องการ การกำหนดวิสัยทัศน์ สถานศึกษาจะต้องมองไปในอนาคตว่า โลกและสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร เพียงใด สถานศึกษาจะต้องปรับตัวและปรับหลักสูตรอย่างไร จึงจะสามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะเหมาะสมกับสถานการณ์ การกำหนดวิสัยทัศน์สถานศึกษา ควรขอความร่วมมือจากชุมชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ผู้เรียน บุคคลต่าง ๆ ในสังคมทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ร่วมมือกับคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อแสดงความคิด หรือวิสัยทัศน์ที่จะเกิดประโยชน์อันสูงส่งแก่สถานศึกษาและการศึกษาของผู้เรียน การสร้างวิสัยทัศน์โดยอาศัยบุคคลต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมนี้เป็นกระบวนการที่มีพลังผลักดันให้แผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีทิศทางมากขึ้น ก่อให้เกิดเจตคติในทางสร้างสรรค์แก่สังคมเป็นระบบ เป็นเครือข่าย อีกทั้งสามารถสร้างศรัทธาและจุดประกายความคิดที่แสดงถึงพัฒนาการสูงสุดของการบริหารจัดการของโรงเรียน

ภารกิจ หมายถึง การแสดงวิธีดำเนินการที่สถานศึกษาจะจัดทำให้สอดคล้องกับหลักการและจุดหมายของหลักสูตร

เป้าหมาย/จุดหมายของหลักสูตร เป็นข้อความที่แสดงให้เห็นว่าเมื่อดำเนินการจัดการไปตามหลักสูตรแล้วจะบังเกิดผลอะไรแก่ผู้เรียนบ้าง มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่เป้าหมายหลักของหลักสูตรเพียงใด

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดคุณลักษณะอัน

พึงประสงค์ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ไว้ทุกช่วงชั้น โดยสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนจัดกิจกรรมให้แก่ผู้เรียนทุกระดับชั้น ให้ไปถึงจุดหมายปลายทาง ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ คุณลักษณะที่กำหนดไว้เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ขั้นต่ำที่ผู้เรียนควรจะได้รับหรือควรจะมีในตน แต่สถานศึกษาอาจจะกำหนดเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสมของแต่ละเขตพื้นที่หรือสถานศึกษา

สถานศึกษาจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อมองทะลุก้าวไกลไปในอนาคตว่า โลก และสังคมจะเปลี่ยนแปลงอะไรไปอย่างไรบ้าง สถานศึกษาจะต้องปรับตัว ปรับหลักสูตรอย่างไร จึงจะ พัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ตามยุคสมัย การกำหนดวิสัยทัศน์อาจทำได้โดย อาศัยความร่วมมือของชุมชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ผู้เรียน ภาคธุรกิจ ภาครัฐในชุมชน ร่วมกันกับคณะกรรมการสถานศึกษา การร่วมมือกันนี้จะเป็นกระบวนการที่มีพลังผลักดันให้แผน กลยุทธ์ ที่สถานศึกษาสร้างขึ้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีทิศทาง ก่อให้เกิดเจตคติในทาง ที่สร้างสรรค์ดีงามแก่สังคมของสถานศึกษา มีการทำงานเป็นระบบและมีการสนับสนุนการปฏิบัติ งานเกิดขึ้นอย่างเป็นเครือข่ายและเทียบพร้อม และการกำหนดวิสัยทัศน์นี้ จะนำไปสู่การปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่สนองตอบความต้องการของชุมชน

3. กำหนดสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี/รายภาค โดยสถานศึกษานำ มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นมาวิเคราะห์และกำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ให้สอดคล้องกับ มาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ตามเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา โดยวิเคราะห์ออกมา เป็น 3 ด้าน ได้แก่ เนื้อหาสาระ (K) ทักษะ/กระบวนการ (P) คุณธรรมจริยธรรม ค่านิยม (A) ผล การเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี/รายภาค แล้วจำแนกออกเป็นระดับชั้น แล้วพิจารณากำหนดวิธีการ จัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล พร้อมทั้งพิจารณาภูมิปัญญา ท้องถิ่นแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

4. กำหนดเวลาเรียนของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในการจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี นั้น สถานศึกษาต้องตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะในด้านการอ่าน การเขียน การคิดเลข การ คิดวิเคราะห์ และการใช้คอมพิวเตอร์ สำหรับช่วงชั้นที่ 4 จัดสาระการเรียนรู้เป็นรายภาคและ กำหนดเป็นหน่วยกิต ให้สอดคล้องกับมาตรฐานและสาระการเรียนรู้ โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาที่ เวลาในการจัดการเรียนรู้ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

5. เขียนคำอธิบายรายวิชา เป็นการแสดงเนื้อหาสาระของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้โดย สังกะตามรายกลุ่มสาระการเรียนรู้ การเขียนคำอธิบายรายวิชาจะเขียนอธิบายความกว้าง ๆ บ่ง

บอกพฤติกรรมการเรียนให้ชัดเจน

6. จัดทำหน่วยการเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ โดยอาจจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

7. การออกแบบการเรียนรู้ ในการออกแบบการเรียนรู้ควรกำหนดรูปแบบการสอนด้วยวิธีสอนที่หลากหลาย เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพจริง เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันทั้งระหว่างครูกับนักเรียนและระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง การเรียนรู้แบบบูรณาการและการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง นอกจากนี้ยังควรเน้นการเรียนรู้คุณธรรม เน้นทักษะ/กระบวนการต่าง ๆ ใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย และแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในโรงเรียนและนอกโรงเรียน อีกทั้งการวัดและประเมินผล ให้เน้นการวัดผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) และการประเมินผลตามการปฏิบัติจริง (Performance Assessment) ซึ่งสถานศึกษาเป็นผู้ประเมินเองโดยยึดคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ได้กำหนดไว้ เป็นการกำหนดแผนการปฏิบัติงานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ อาจเป็นโครงการตามสาระการเรียนรู้หรือโครงการตามความสนใจของผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้นก็ได้ แล้ววางแผนจัดการเรียนรู้สำหรับพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็ม ศักยภาพ

8. จัดทำเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาในแต่ละท้องถิ่นต้องจัดทำเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการใช้หลักสูตร ทั้งในฐานะผู้ปฏิบัติและผู้สนับสนุนส่งเสริมได้อ่านศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของหลักสูตร แนวการปฏิบัติ ตลอดจนหน้าที่และความรับผิดชอบในการนำหลักสูตรไปใช้

9. วางแผนจัดระบบการนิเทศ ควบคุม ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินและรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษาในด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเป็นภารกิจที่สำคัญของสถานศึกษาทุกแห่ง กระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับสถานศึกษาทุกแห่งเช่นกัน กระบวนการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าวจะสำเร็จได้ด้วยดีจำเป็นต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ทรัพยากร การศึกษา และความพร้อมจากบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายที่ให้การสนับสนุน